

Prav tako je Damir Globočnik predstavil arhitekta Cirila Oblaka. Med Oblakovimi osrednjimi deli v Trzinu so Paviljon NOB, blagovnica Mercator in pošta. Njegovo najbolj znano arhitekturno delo je preureditev in povečanje letališča Jožeta Pučnika Ljubljana. Leta 1975 je prejel nagrado BIO6 in nagrado Prešernovega sklada.

Simon in Drago Papler sta v članku *Legende živijo večno najprej* predstavila Antona Arharja, ki so ga domačini glede na njegov način življenja označili za vaško legendo. Sledijo pa zapisi o športnikih: o smučarskem skakalcu Petru Štefančiču, o smučarskih tekačih Gašperju in Mateji Kordež, o judoistu Viktorju Pavčiču ter o plavalkah Sandi Mladenovič in Tanji Blatnik.

O alpski smučarki Slavi Zupančič, ki je bila triindvajsetkratna državna prvakinja, je pisal Primož Kern. Opisal je prihod njene družine na Primskovo, njene smučarske začetke, bogato kariero (zmago na svetovnem prvenstvu v Etnei, prvo sodelovanje jugoslovanske smučarke na olimpijskih igrah v Cortini d'Ampezo) ter njeno mizarstvo delavnico, kjer so izdelovali kvalitetno pohištvo.

Poglavje zaključuje Andrej Žalar, ki piše o Andreju Strniši, ki je nosilec 80-letne kisarske tradicije na Primskem. Opisani so tudi postopki pridobivanja kisa.

V obveznem poglavju lokalnih publikacij Na pomoč je Janko Zupan natančno popisal zgodovino gasilstva na Primskem. Sledi poglavje Spomini, izročila, prigode, v katerem so avtorji zapisali različne vsebine etnološkega značaja, medtem ko so v zadnjem poglavju Primskovo v dokumentarni kroniki kronološko popisani pomembni dogodki Krajevne skupnosti Primskovo od leta 1975 dalje.

Marjana Žibert



Branko Marušič: Mejačevi iz Komende. Slovenska družina v dogajanju miru in vojne. Ljubljana : Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2009; zbirka Zgodovinskega časopisa, 37; 220 strani.

Leta 2009 je v Zbirki Zgodovinskega časopisa izšlo delo goriškega zgodovinarja prof. dr. Branka Marušiča, *Mejačevi iz Komende*. V njem je predstavil vzpon in zaton rodbine Mejač iz Komende, a podnaslov *Slovenska družina v dogajanju miru in vojne* razkriva, da delo presega zgodovino omenjene premožne gorenjske rodbine, saj lepo berljivo pripoved o usodi treh rodbinskih generacij umešča v širše, sočasno politično in družbeno dogajanje na Slovenskem.

Vzpon rodbine se je začel z Andrejem Mejačem starejšim (1831–1903), ki je bil v poročni knjigi leta 1864 označen kot krojač, v osmrtnici devetintrideset let kasneje pa že kot hišni posestnik in trgovec. Višek je rodbina dosegla v času njegovega drugorojenega sina, Andreja mlajšega (1866–1941), ki je prevzel trgovino z vinom, ki jo je zagnal že njegov oče. Andrej mlajši se je odlikoval tudi kot dolgoletni komendski župan, poslanec v kranjskem deželni zboru, in sicer kot član Slovenske ljudske stranke, publicist ter domoznanski pisec. Mejačevi so svoje dobro premoženjsko stanje dolgovali tudi gostilni s prenočišči, v katero so zahajali tudi pomembne osebnosti prve polovice 20. stoletja, na primer vodilni politik Slovenske ljudske stranke dr. Anton Korošec, ban dr. Marko Natlačen, rektor ljubljanske univerze dr. Marija Slavič itd. Mejačevo gostilno pa je leta 1938 obiskal tudi predsednik jugoslovanske vlade dr. Milan Stojadinović. Andrej mlajši in njegova žena Franja, rojena Jeras (1870–1943), sta imela pet otrok, in sicer Andreja Vitka (1894–1943), Milko (1895–1987), Francija (1898–1980), Vido (1908–1975) in Lojzeta (1911–1943).

Knjiga odlično prikazuje, kako usodno je bilo za rodbino Mejačevih dogajanje druge svetovne vojne. Njeni člani so se razdelili na dve v vojni nasprotni strani. V času vojne sta preminila najstarejši in najmlajši sin. Leta 1944 je bila Mejačeva hiša požgana in izropana. Rod zakoncev Mejač se je ohranil le v potomstvu njunih dveh hčera, med katerega spada tudi avtor knjige kot drugorojeni sin Vide Mejač, poročene Marušič.



Knjigo pa ne odlikuje le dejstvo, da v njej *odseva vrsta podob slovenskega družbenega življenja v drugi polovici 19. in prvi polovici 20. stoletja tudi zaradi njih vključevanja v javno in politično življenje v času, ko je slovensko ozemlje sodilo še v Avstro-Ogrsko (do leta 1918), doživljalo jugoslovansko državo (1918–1941) in drugo svetovno vojno v posebnih okupacijskih in v razmerah oboroženega odpora zoper okupatorje (1941–1945)*, temveč tudi radoživa pripoved o družinskih pripetljajih, nesporazumi, a tudi o podpori in ljubezni, ki so zaznamovali čustvovanje in delovanje njenih članov. Znanstveno delo tako popetri pripoved o očetovem nasprotovanju zaroči hčerke Vide s solkanskim zdravnikom, starševsko neodobravanje načina življenja sinov, nesporazumi glede dedovanja itd. Vpogled v omenjeni svet dovoljuje predvsem uporaba bogate korespondence, ki so jo Mejačevi iz Komende pošiljali v Gorico oziroma v Solkan, kamor se je po poroki z zdravnikom dr. Francem Marušičem (1901–1965) leta 1931 preselila Vida.

Na koncu knjige, ki sta jo uredila Peter Štih in Bojan Balkovec, so tudi priloge (korespondenca), rodovnik Mejačevih, italijanski in slovenski povzetek ter imensko kazalo, ki ga je pripravil Matjaž Rebolj.

Neva Makuc

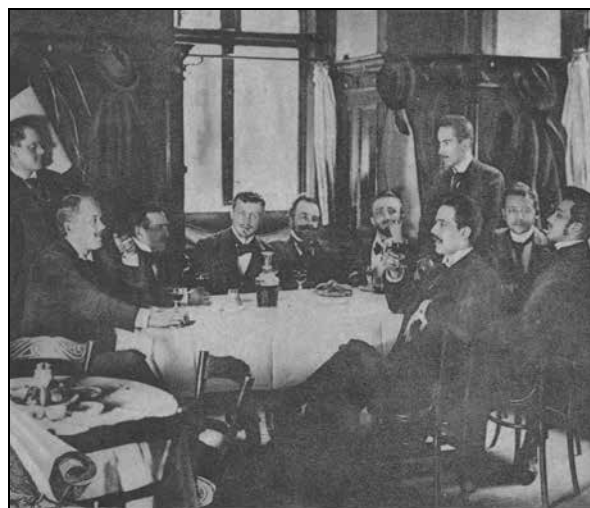


Alojz Cindrič: Študenti s Kranjske na dunajski univerzi 1848–1918. Ljubljana : Rektorat Univerze, 2009, 590 strani.

Ena od značilnosti delovanja Univerzitetnega arhiva in muzeja Univerze je tudi objavljanje in izdajanje publikacij, ki predstavljajo zgodovino visokošolskega študija in posegajo tudi v obdobje pred ustanovitvijo ljubljanske univerze. V knjižni program za leto 2009 se je tako uvrstila knjiga sociologa, zgodovinarja in bibliotekarja dr. Alojza Cindriča z naslovom *Študenti s Kranjske na dunajski univerzi 1848–1918*. Kot pove že sam naslov, je monografija prostorsko in regionalno omejena na nekdanjo deželo Kranjsko in predstavi njene študente, vpisane na dunajski univerzi v obdobju 1848–1918. Dunajska univerza je bila tedaj osrednja študijska ustanova, kjer je študirala večina Slovencev in skoraj vsi prvi profesorji ljubljanske univerze. Največ študentov je bilo na pravni, nato filozofski, medicinski in najmanj na teološki fakulteti, saj so ta študij imeli doma ali v bližnjih deželnih mestih.

Obsežna publikacija je avtorjevo življenjsko delo, nastalo kot rezultat dolgoletnega raziskovanja v dunajskem univerzitetnem arhivu in predstavlja tri

generacije kranjskih študentov, ki so študirale na Dunaju v prestolnici habsburške monarhije. Metodološko se knjiga deli v dva dela in na več poglavij. Prvi del predstavlja zasnove, metode, postopke dela ter arhivsko in statistično gradivo, opis dunajske univerze od ustanovitve leta 1365 do razpada avstro-ogrske monarhije, študente in študentke ter doktorande s Kranjske na dunajski univerzi. Temu sledijo tudi podrobna analiza, interpretacija in sinteza podatkov iz gradiva. Začetek knjige pospremita predgovor rektorice prof. dr. Andreje Kocijančič, ki poudari pomembnost zbranega gradiva o kranjskih študentih na Dunaju za slovenski prostor, in spremna beseda avtorja z obrazložitvijo nastanka in izida knjige, ki je njegova nekoliko spremenjena oblika doktorske disertacije, ki jo je zagovarjal na Filozofski fakulteti leta 2008. Knjiga s podrobno analizo daje odgovore na še neraziskana vprašanja o številu vpisanih študentov, družinskem statusnem izvoru, sorodstvenih razmerjih študentov, o študijskih smereh, ki so jih izbirali, o narodnostnem, socialnem, geografskem in jezikovnem poreklu, o šolninah, spričevalih, štipendijah ter bivanju v času študija. Ugotovljeni podatki pojasnjujejo strukturo študentske populacije s Kranjske od sredine 19. stoletja do propada avstro-ogrske monarhije. Matrike dunajske univerze tako kažejo za obdobje 1848 do 1918, da se je vpisalo okoli 1890 študentov s Kranjske, ki so bili povprečno stari 20,7 let. Število vpisanih študentov



Alojz Cindrič: Študenti s Kranjske na dunajski univerzi 1848–1918